



**VASAS
JÄMSTÄLLDHETS- OCH
LIKABEHANDLINGSPPLAN
2022-2024**

V A S A .

Innehåll

Inledning.....	3
Staden som främjare av jämsällldhet och likabehandling.....	5
Vasa stads plan för funktionell jämsällldhet och likabehandling 2022-2024.....	9
I sektorsvisa planer utnyttjas resultaten av kommuninvånarenkäten.....	13
Beskrivning av planeringsprocessen.....	18
Vasa för alla – jämsällldt och likvärdigt	19



Inledning

Vasa stads plan för jämställdhet och likabehandling för år 2022-2024 styr stadens aktörer att genomföra sitt arbete så att jämställdhetens och likabehandlingens synvinklar integreras i all verksamhet. En jämställd och likvärdig stad för alla är inte bara ett växtunderlag för demokrati, förtroende och välbefinnande, utan den är i högsta grad också en livskrafts- och attraktionsfaktor för staden.

Planen byggs på resultaten av en enkät om jämställdhet och likabehandling, i vilken stadens invånare tog upp utvecklingsobjekt för jämställdhet och likabehandling. Med detta val har man velat förstärka invånarorienteringen och se till att åtgärderna riktas rätt. I planens första del beskrivs allmänna grunder och lagstadgade skyldigheter för jämställdhets- och likabehandlingsarbete inom staden. I andra delen behandlas utgångspunkter för främjande av jämställdhet och likabehandling samt förebyggande av diskriminering inom staden. Efter det beskrivs gemensamma, verksamhetsstyrande mål och de mest centrala utmaningarna för arbetet genom att utnyttja resultat av olika workshoppar och kommuninvånarenkäten. Planen går vidare till åtgärder, med vilka man inom följande tre år särskilt vill främja jämställdhet och likabehandling i arbetet inom stadens olika sektorer. I slutdelen finns en kort beskrivning av planeringsprocessen och uppföljning av planen.

Jag tackar varmt jämlikhets-, likabehandlings- och delaktighetsutskottet, sektorerna och kommuninvånarna samt andra samarbetsparter för deltagande i att utarbeta den här planen.

Förhoppningsvis blir så många invånare och arbetstagare i Vasa stad som möjligt intresserade av att sätta sig in i planen.

Virve Flinkkilä
välfärdsdirektör
Vasa stad



STAD



Staden som främjare av jämställdhet och likabehandling

Enligt kommunallagen ska staden främja invånarnas välfärd och en hållbar utveckling. Som förutsättningar för välfärden i vardagen är jämställdhet och likabehandling bland kommuninvånarna en del av den grundläggande strukturen för social hållbarhet och därmed också en betydlig del av stadens livs- och dragningskraft. Service, som staden producerar för sina invånare och beslut som fattas påverkar på många sätt människors vardag. Utgångspunkten för ett rättvist beslutsfattande och en välfungerande service är medborgerliga rättigheter och alla människors lika värde. De främjar möjligheter för invånare att vara med, delta och påverka såväl sina egna som gemensamma ärenden.

Tack vare de lagstadgade uppgifterna och verksamheten nära människan har staden de bästa förutsättningarna och särskilda skyldigheter att främja jämställdhet och likabehandling samt förebygga diskriminering. Stadens uppgift att främja jämställdhet grundar sig på lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). Enligt den ska en kommun som myndighet främja jämställdhet mellan kön och förebygga diskriminering på grund av det i all sin verksamhet. Från år 2015 har förutom kön också könsidentitet och könsuttryck tagits med i skyldigheten att främja och diskrimineringsförbudet som lagen avser.

Stadens uppgift att främja likabehandling och förebygga diskriminering grundar sig på diskrimineringslagen (1325/2014). Enligt den får ingen diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Diskriminering som avses i lagen är förutom direkt och indirekt diskriminering även trakasserier, vägran att göra rimliga anpassningar samt instruktioner eller befallningar att diskriminera. Uppgiften att främja likabehandling innebär i praktiken ofta



Jämställdhets- lagen och diskriminerings- lagen

åtgärder för att främja faktisk likabehandling. Då strävar man efter att ordna offentlig service så, att behov hos grupper som löper risk för diskriminering tas särskilt i beaktande. I det här sammanhanget är det viktigt att man i verksamheten identifierar också diskriminering på flera grunder, när en person kan bli diskriminerad eller dåligt bemött på flera olika diskrimineringsgrunder samtidigt.

Staden ska enligt de ovan nämnda lagarna främja jämställdhet och likabehandling som myndighet, serviceproducent, utbildningsanordnare och arbetsgivare. Vid sidan av städer och kommuner berör skyldigheten samkommuner och kommunägda bolag och affärsverk. Jämställdhetslagen och diskrimineringslagen förpliktar olika aktörer att främja jämställdhet och likabehandling samt förebygga diskriminering planmässigt och målinriktat. Jämställdhets- och likabehandlingsplanen är ett arbetsredskap för att planera och verkställa samt bedöma och följa upp stadens lagstadgade förpliktelser.

De här målen hör också ihop med Den europeiska deklarationen för jämställdhet, som Vasa stad har förbundit sig att verkställa. Att förbinda sig till deklarationen innebär inte extrauppgifter utan tillvägagångssätt med vilka man ökar kommuninvånarorientering, servicekvalitet och effektivitet med dess bättre inriktning [\(Kommunförbundet & CEMR \(2021\): Den europeiska deklarationen för jämställdhet\)](#).

Utgående från det ovan beskrivna utarbetar man i vår stad i praktiken följande planer i enlighet med de lagstadgade förpliktelserna för jämställdhet och likabehandling:

1. planen för arbetsgivare dvs. en jämställd och likvärdig personalpolitik
2. planen för utbildningsanordnare dvs. läroinrättningsspecifika jämställdhets- och likabehandlingsplaner
3. en kallad plan för funktionell jämställdhet och likabehandling, som gäller jämställdhet och likabehandling i kommunens verksamhet, beslutsfattande och service och som det är fråga om i det här dokumentet.



PLAN 2022-2024



Vasa stads plan för funktionell jämställdhet och likabehandling 2022–2024

Den jämställdhets- och likabehandlingsplan som du har öppnat hör ihop med en strategi som styr Vasa stads verksamhet och vars mål är att främja invånarnas välfärd och lycka. Enligt undersökningar ([*The Nordic Exceptionalism: What Explains Why the Nordic Countries Are Constantly Among the Happiest in the World | The World Happiness Report \(Martela, F, Saari, J, Greve, B, Rothstein, B\)*](#)) begränsas lyckan inte bara till medborgare och en subjektiv upplevelse av lycka. Samhälleliga förutsättningar, så som hälsa, utbildning, utkomst, boende eller trygghet, anknyter till både upplevd och mätt välfärd och lycka. Stadens service, lokaler och miljöer som svarar på olika behov hos människor samt beslutsfattande och verksamhet i anslutning till dem, bär ansvar för att dessa samhälleliga förutsättningar genomförs jämställt och likvärdigt.

Välfärd och lycka i det här sammanhanget är inte ett stabilt tillstånd utan en kontinuerlig funktionell process, med vilken man skapar och säkerställer invånarnas förutsättningar för ett bra liv i olika livssituationer. Det som blir avgörande är hur jämställdheten och likabehandlingen förstås i den här helheten och hur de tas in som en del av stadens strategiska mål och verksamhet. Den uppfattningen bestämmer hurdan välfärd och lycka man försöker nå och med hurdana åtgärder och botemedel vi når det, så de är möjliga för alla på ett jämställt och likvärdigt sätt.

I Vasa ligger tyngdpunkten i jämställdhets- och likabehandlingsarbetet i förebyggande arbete och den verksamhet som förebygger diskriminering. Det görs aktivt i alla sektorer. Staden ska också enligt sina förpliktelser och förbindelser se till att jämställdheten och likabehandlingen tas i beaktande i all verksamhet i såväl ledning, planering som verkställande och att konsekvenser av åtgärderna följs upp och bedöms utan att glömma ekonomin.



Hela stadens gemensam- ma principer och verksam- hetsmål

Utgående från detta innehåller Vasa stads plan för funktionell jämställdhet och likabehandling (2022–2024) de prioriteringar med vilka man under följande tre år särskilt vill påverka främjande av jämställdhet och likabehandling i beslutsfattandet, stadens service och hela verksamheten.

Det ovan beskrivna målet stöds av för hela staden gemensamma principer och verksamhetsmål som definieras i den nya planen och i vilka man betonar en god förvaltning och ett gott bemötande. Utgångspunkten är att dessa mål leder till en förbättring i servicekvaliteten:

1. Integrering av jämställdhets- och likabehandlingsperspektivet i all verksamhet.
2. Bättre bemötande, interaktion, delaktighet och partnerskap med särskilt beaktande av grupper som löper risk för diskriminering.
3. Kännedom och kompetens i anslutning till jämställdhet och likabehandling förstärks för att eliminera fördomar som grundar sig på olika befolkningsgrupper.
4. Informationsbaserat ledarskap främjas genom att utveckla uppföljning och bedömning av konsekvenserna av jämställdhet och likabehandling.

Målen är framgångsfaktorer för främjande av jämställdhet och likabehandling och kan realiseras när de stöds med politisk vilja och målmedvetet ledarskap samt genom att utveckla kompetensen. Dessutom är det väsentligt att målen integreras i sektorernas vardagsarbete. Arbetet kan också förorsaka motstånd, eftersom det förutsätter att man kritiskt bedömer sin verksamhet och bildar ändringstryck i den verksamhetspraxis som man är van vid. I de här situationerna behövs stöd och engagemang av ledningen och att jämställdhets- och likabehandlingsarbete förenas med servicekvalitetsbedömning och servicemål. För att främja faktisk jämställdhet och likabehandling behövs förutom kännedom och kompetens också mod.

KOMMUN-
INVÅNAR-
ENKÄTEN



I sektorsvisa planer utnyttjas resultaten av kommuninvånarenkäten

Utgångspunkten är att jämställdheten och likabehandlingen är en del av sektorernas eget strategi-, program- och grundarbete. Varje sektor har ansvar för att definiera delmål, åtgärder och mätare som stöder de ovan nämnda fyra målen och som i planen har samlats i sektorsvisa tabeller. Det viktigaste är hur effektiva planens mål och åtgärder är i sektorernas vardagsarbete samt deras positiva konsekvenser för stadens invånare i att servicekvaliteten förbättras. Höglklassig service är jämställd och likvärdig.

I de sektorsvisa tabellerna finns också hänvisningar till artiklarna i den europeiska deklarationen för jämställdhet med vilka man synliggör Vasa stads prioriteringar i jämställdhetsarbetets målsättningar och verkställandet av lagstiftningen.

Under den här planperioden grundar sig prioriteringar av målen för främjande i sektorerna på kommuninvånarenkäten med vilken man utredde hur jämställdhet och likabehandling genomförs inom Vasa stads service. Resultaten berättade i allmänhet om en bra servicekvalitet; största delen av svararna (80 %) upplevde servicen som rättvis och hade inte mött diskriminering i den. Av svararna hade ändå 20 % upplevt diskriminering och/eller osakligt bemötande i servicen. I alla språkgrupper hade mest diskriminering upplevts på grund



av språk. Diskriminering hade mötts i betydande grad också på grund av ursprung och funktionsnedsättning. Dessutom kom det i öppna svar fram diskrimineringsupplevelser på grund av ålder, hälsotillstånd, kön, könsidentitet, könsuttryck och sexuell läggning. I enkäten frågades det också om erfarenheter om ett likvärdigt utvecklande av bostadsområden. I dessa svar betonades invånarnas önskemål om en likvärdig fördelning av resurser och satsningar mellan stadsdelarna samt särskilt beaktande av även behovet hos ungdomar och seniorer vid planeringen av bostadsområdena.

Resultaten visar att det finns att utveckla i servicekvaliteten, och man kan se tecken på brister på faktisk likabehandling och jämställdhet i synnerhet bland de grupper som löper risk för diskriminering. Resultaten förstärks också av nationella utredningar. Styrgruppen, som har stött planeringsarbetet, bestämde att resultaten av och de öppna svaren på kommuninvånarenkäten utnyttjas omfattande vid målsättandet för planen.

De öppna svaren av invånarna gav en ny erfarenhetskunskap om servicekvaliteten och viktiga förbättringsobjekt för stadens verksamhet. Att man inom sektorerna systematiskt gick genom svaren ökade förståelse och kännedom om vad diskriminering och osakligt bemötande kan vara som upplevelse i servicen, och hur man med yrkeskompetensen kan påverka i olika kundsituationer. Invånarnas respons gav sektorerna också nya perspektiv för att kritiskt undersöka den egna verksamheten.

Under år 2022–2024 genomför Vasa stads sektorer följande jämställdhets- och likabehandlingsmål och -åtgärder som har identifierats tillsammans med stadsborna:

KONCERNSTYRNINGEN

Artikel i deklARATIONEN	Utvecklingsmål	Åtgärd	Mätare/ observeringsmetod	Sektor/ aktörsnivå *
Artikel 2 Den politiska rollen	Jämställdhet och likabehandling som en del av beslutsfattandet	Utbildningar i jämställdhet och likabehandling för förtroendevalda – ordnas som en del av introduktionen för förtroendevalda	Antal utbildningar Antal deltagare	Koncernförvaltningen Personalservicen Välfärdsservicen
Artikel 8 Allmänt åtagande	Integreringen av jämställdhet och likabehandling i stadens verksamhet bedöms och förbättras.	Förutsättningar för att ta i bruk en checklista för jämställdhet och likabehandling utreds.	Ibruktage av listan i organisationen	Koncernförvaltningen Stadens affärsverk Stadens ledningsgrupp Stadsstyrelsen Fullmäktigegrupperna Koncernförvaltningen Välfärdsservicen Välfärdssektionen Sektorerna
Artikel 6 Bekämpa stereotyper	Kännedomen om jämställdhet och likabehandling ökas, fördomar identifieras och motverkas.	Kommunikations- och personalutbildning Stadens alla enheter genomför årets gärning för jämställdhet och likabehandling. I åtgärderna beaktas behoven hos olika befolknings- och språkgrupper.	Antalet gärningar för jämställdheten och likabehandlingen	Kommunikationen och samhällsrelationerna Koncernförvaltningen Personalserviceområdet Sektorerna Välfärdssektionen
Artikel 5 Arbeta med samarbetspartner för att främja jämställdhet	Aktivt deltagande i jämställdhets- och likabehandlingsnätverk	Arbetet för främjande av jämställdhet och likabesamarbete med organisationer. Organisationers och med borgerliga aktörers arbete för jämställdhet och likabehandling görs synligt.	Kriteriet på främjande av jämställdhet och likabehandling som en grund för att dela ut bidrag Ett pris för en organisation eller en med borgerlig aktör inom jämställdhet och likabehandling	Kommunikationen och samhällsrelationerna Koncernförvaltningen Personalserviceområdet Välfärdsområdet/ FUI-enheten Välfärdssektionen
Artikel 8 Allmänt åtagande Artikel 7 God förvaltning	Invånarnas språkliga rättigheter i servicen förstärks.	Kunskaper i de inhemska språken förstärks i organisationen och servicen. Genomförs inom ramen programmet.	Sporrar och åtgärder för en levande tvåspråkighet/ för språksektor	Kommunikationen och samhällsrelationerna Koncernförvaltningen/ Personalserviceområdet
Artikel 10 Diskriminering på flera grunder	Risken för diskriminering på flera grunder beaktas i synnerhet.	Personalutbildning Deltagande i nationella kampanjer för jämställdhet och likabehandling	Antal utbildningar Antal evenemang	Kommunikationen och samhällsrelationerna Koncernförvaltningen Välfärdsservicen Välfärdsområdet/ FUI-enheten

STADSMILJÖN				
Deklarationen för ställldhet	Utvecklingsmål	Åtgärd	Mätare/ observeringsmetod	Sektornivå/ jämför stadsnivå
Artikel 28 Miljö	En tillgänglig miljö för alla trafikanter	Beaktas i planeringen.	Antal åtgärder / Kartläggning	Kommuntekniken
	En tillgänglig miljö för alla dem som använder lokalerna	Beaktas i all planering.	Antal åtgärder / Kartläggning	Hussektorn
	Könsneutrala lokaler	Beaktas i planeringen.	Antal åtgärder	Hussektorn
	En trygg miljö	Beaktande av kön i planeringen, förbättring av trygghet på de platser som väcker rädsla	Antal åtgärder	Kommuntekniken
Artikel 26 Rörlighet och transport	Främjande av gång och cykling	Åtgärder i enlighet med programmet för främjande	Antal åtgärder	Kommuntekniken
	Höjning på servicenivån för kollektivtrafiken	Ett nytt organiserings-sätt och nya linjer	Antal användare	Kommuntekniken
Artikel 25 Stadsplanering och lokal planering	Byggnad nära kollektivtrafiken	Beaktas i planeringen.	Nya general- och detaljplaner	Planläggningen
	Beaktande av olika åldersklasser och användargrupper på allmänna områden	Beaktas i planeringen.	Antal åtgärder	Kommuntekniken
	Utveckling av stadsdelarna	Arbete för stadsdelscentrum	Nya general- och detaljplaner	Planläggningen
	Svar på invånarrespons	Utnämning av ansvariga personer för att svara på responsen	All respons har besvarats.	Hela sektorn
Artikel 19 Bostäder	Utveckling av kriterierna för tomtindelning, ett mångsidigt utbud	Definiering av ett nytt tomtindelningskriterium Ett mångsidigt och rikligt utbud på tomter	Antal tomter och tomtmottagare i olika livssituationer	Fastighetssektorn

BILDNINGSEKTORN

Deklarationen för ställdhet	Utvecklingsmål	Åtgärd	Mätare/ observeringsmetod	Sektornivå/ jäms- stadsnivå
Artikel 28 Miljö	Tillgängliga miljöer och lokaler för alla service-användare	Identifiering av problem i enheter och utarbe-tande av en plan för förbättringar	Antal åtgärder	Alla resultatområden Hussektorn
Artikel 10 Diskriminering på flera grunder	Sådan informering och kommunikation som tar olika språkgrupper i beaktande	Förtydligande av blanketter inom små-barnspedagogiken och utarbetande av olika språkversioner	Åtgärder och antal Uppföljning av kundresponsen	Alla resultatområden
	Åtgärder i enlighet med språkprogrammet	Marknadsföring av utbildningar för olika resultatområden	Antal deltagare	Alla resultatområden
	Förebyggande av trakasserier och diskriminering på grund av kön/kön-sidentitet och sexuell läggning med noll-toleransmål	Utbildningar / främjande av kunskap och kännedom Uppföljning av anmälningar om trakasserier och diskriminering Integrering av tematiken i resultatområdenas egna planer för jäm-ställdhet och likabe-handling	Antal utbildningar och deltagare / resultat-område Antal anmälningar Utfall för planer	Alla resultatområden
Artikel 8 Allmänt åtagande	Ett jämställt och likvärdigt bemötande för eleverna och vård-nadshavarna	Beaktas i uppdateringar för läroinrättningarnas egna planer för jäm-ställdhet och likabe-handling	Antal uppdateringar Antal åtgärder	Resultatområdena för fostran, under visning och utbildning



Beskrivning av planeringsprocessen

Man har arbetat för planen i samarbetsgrupper och workshoppar samt på olika möten för intressents- och aktörsnätverk. Principen om jämställdhetsintegrering har förstärkts med de parter som svarar för stadens olika program. Av nätverk för Kommunförbundet och Institutet för hälsa och välfärd (THL) samt av jämställdhetsgruppen för Österbottens förbund har man fått ett nödvändigt och värdefullt expertstöd för utarbetande av planen. Med projektet Personlig budgetering (2020–2021) har man tillsammans arbetat för att förbättra faktisk likabehandling hos personer med funktionsnedsättning i stadens service. Med projektet Talent Coastline Employment har man gjort ett nära samarbete för att identifiera de diskrimineringsgrunder som hänför sig till personens ursprung, och projektet svarade också för att tolka statistikmaterialet för kommuninvånarenkäten.

Planens framskridande rapporteras under planperioden två gånger åt stadsstyrelsen och en gång åt fullmäktige under fullmäktigeperioden. Ansvar för att samla rapporter och presentera dem till stadsstyrelsen och -fullmäktige har varje sektors ledning. Genom att agera så här är jämställdheten och likabehandlingen en ännu starkare del av sektorns vardag och strukturer.

De begrepp och den lagstiftning som hör ihop med stadens arbete för jämställdhet och likabehandling, centrala nationella utredningar och program samt exempel på Vasa stads goda praxis för jämställdhet och likabehandling finns som länkar i programmets bilagor.



Vasa för alla – jämställt och likvärdigt

Den aktiva verksamheten, arbetet och praxisen för främjande av jämställdhet och likabehandling och förebyggande av diskriminering görs i vardagen. Det är ett långsiktigt arbete i stadens grundverksamhet.

Främjande av jämställdhet och likabehandling är ett långtgående arbete, där man går vidare genom att lösningsinriktat ingripa i utvecklingsobjekt. Vasa stad har vilja och goda förutsättningar för att verka aktivt för att genomföra den här viktiga uppgiften. Arbetet är en utvecklingsstig, som förstärks när man går på den och byggs så småningom med kunskap och nytänkandekraft.

Det viktigaste är gemensamma mål och visioner, där alla ges utrymme och möjligheter att komma med och vara med samt agera och påverka. Verkställandet av den här planen är ett hjälpmedel för att genomföra målet för stadens strategi med lyckliga och välmående invånare.

I det här arbetet behövs vid sidan av staden kommuninvånare, organisationer, läroinrättningar och andra centrala samarbetspartner. Tillsammans får vi mera gjort!



VASA
FÖR ALLA
- jämställt
och
likvärdigt

V A S A .